

b735

**OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE**
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Nr
																									3142
DOLNOŚLĄSKIE																									

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ FILIALNY pw. NIEPOKALANEGO PO CZĘCIA NMP

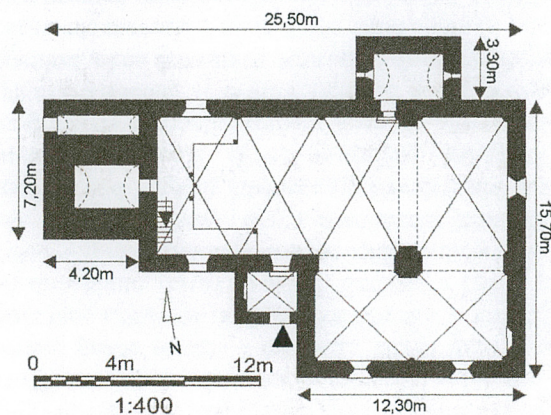
2. Czas powstania

2 poł.XV w., 1527 r.

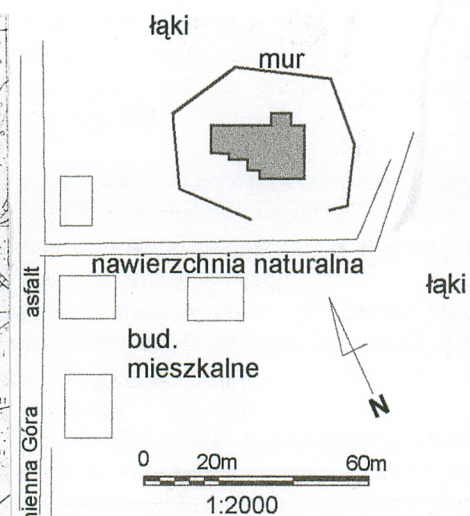
2. Miejscowość

RASZÓW

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

wys. ok.40m (wieża)

4. Adres
Raszków

nr hipoteczny: dz. nr 12

5. Przynależność administracyjna

województwo: dolnośląskie

pow. gmina: pow. Kamienna Góra, gm. Kamienna Góra

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Reussendorf

7. Przynależność administracyjna 1 IV 1975

województwo: wrocławskie

powiat: Kamienna Góra

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym. – kat. p.w. Wniebowzięcia NMP, Pisarzowice 83

9. Użytkownik i jego adres

jw.

10. Rejestr zabytków

nr 1452 data 23.11.1965 r.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Wieś wzmiankowana już w 1305 r., kiedy to wymieniony jest kościół. Pierwotna świątynia zniszczona została najprawdopodobniej w czasie najazdu husytów. Odbudowana została ok. poł. XV w.

Od początku XVI w. Raszków należał do rodziny von Schaffgotsch, którzy w Grodztwie pod Kamienną Górą założyli jedną ze swych rodowych siedzib. W 1527 r. (lub w 1575 r.) dobudowana została przy kościele kaplica grobowa (nekropolia) dla właścicieli tych dóbr. Stanowi ona obecnie jeden z najcenniejszych zespołów sepulkralnych na Dolnym Śląsku.

W rękach Schaffgotschów wieś pozostała do wojny 30-letniej. W 1654 r. jako właściciela Raszowa wymieniano Annę von Schliebitz i G.H. von Schindel. W 1765 r. Raszków należał do rodziny von Zedlitz, a od 1785 r. jego nowym właścicielem staje się baron von Eikstaedt. W 2 poł. XVIII w. kościół został częściowo przebudowany, jednak bez zmiany jego zasadniczej formy pochodzącej z 2 poł. XV w. którą zachował do chwili obecnej.

Kościół o formach późnogotyckich (bryła, wnętrze) z elementami przebudów renesansowych i XVIII-wiecznych (wieża, otwory okienne i drzwiowe, kaplica).

13. Opis (sytuacja, konstrukcja i materiał, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: wieś znajdująca się na potoku Bystrek, rozciągnięta na obszarze od Obniżenia Kamiennej Góry do Rudaw Janowickich, położona na pn. –zach. od Kamiennej Góry. Kościół zlokalizowany jest na północnym krańcu Raszowa, po wschodniej stronie drogi (asfaltowa) przebiegającej przez wieś, do kościoła prowadzi droga o nawierzchni naturalnej. Położony na niewielkim wzniesieniu, na terenie pochyłym, otoczony kamiennym murem (korona muru betonowa) wyznaczającym owalny dziedziniec. W murze znajduje się wyłom od strony wschodniej. Teren dziedzińca porośnięty drzewami.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA:

Ściany: wzniesiony z kamienia łamanego na zaprawie wapiennej, fragmenty muru uzupełnione ceglami, z cegły wykonane są również obramienia okienne korpusu. Na zewnątrz otynkowany tynkiem cementowo – wapiennym fakturowym, wewnątrz wapiennym zatartym na gładko.

Sklepienia i stropy: sklepienia ceglane krzyżowe ze zwornikami (szwy sklepienne wypuszczone w tynku) w nawie korpusu, kaplicy bocznej i przedsionku; w zakrystii sklepienie ceglane kolebkowe z lunetą nad wejściem; pomieszczenia po północnej stronie wieży i pod wieżą sklepienie kolebką, również ceglane. Wszystkie otynkowane tynkiem wapiennym.

Wieżba dachowa: drewniana, niedostępna.

Pokrycie dachowe: korpus kościoła, kaplica boczna, przedsionek i zakrystia kryte blachą ocynkowaną pomalowaną w kolorze ceglстым, hełm wieży kryty blachą cynkową (pozostawiona w kolorze naturalnym).

Posadzki i podłogi: w nawie kościoła podłoga z płyt kamiennych, w kaplicy Schaffgotschów płyty kamienne zostały zdjęte, podłoga jest odkryta, w przedsionku i zakrystii jastrych, na emporze podłogi drewniane.

Schody: w przedsionku i w zakrystii schody kamienne, jednobiegowe, cztero i trzystopniowe; na emporę prowadzą schody drewniane, jednobiegowe, policzkowe z drewnianą balustradą; w wieży (wejście z poziomu empory) schody drewniane, zabiegowe z drewnianą balustradą.

Otwory: drzwiowe – do kościoła prowadzi jedno wejście poprzez kruchtę, otwór wejściowy prostokątny, ujęty w kamienne proste ościeża i nadproże, drzwi drewniane dwuskrzydłowe, deskowe (deski w układzie pionowym) wzmacniane czterema deskami poziomymi; z kruchty do wnętrza prowadzi wejście zamknięte pełnym łukiem, drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, deskowe z listwą przymykową, wzmocnione kutymi, żelaznymi okuciami; do zakrystii wejście zamknięte ostrym łukiem, ujęty w kamienne (piaskowiec), profilowane ościeże posadowione na cokole, próg kamienny, drzwi drewniane, jednoskrzydłowe, deskowe wzmocnione żelaznymi okuciami (od zewnątrz); pod emporą znajduje się również otwór zamknięty ostrym łukiem, ościeże kamienne o sfazowanej zewnętrznej krawędzi, drzwi drewniane, jednoskrzydłowe, deskowe wzmocnione żelaznymi okuciami (od wewnątrz); na poziomie empory znajduje się wejście na wieżę z łukiem pełnym i drzwiami jw. (okucia od zewnątrz). Okienne – otwory okienne ścian bocznych korpusu zamknięte łukiem obniżonym z ceglanymi parapetami, okna drewniane, krosnowe dwuskrzydłowe, każde skrzydło dzielone szprosami na cztery kwatery, od zewnątrz okratowane (tylko dolne okno elewacji północnej); otwory okienne wschodniej ściany korpusu i okna kaplicy bocznej zamknięte łukiem obniżonym, rozglifione na zewnątrz i do wewnątrz, otwór w kaplicy po stronie prawej częściowo zamurowany w dolnej części, stolarka drewniana, krosnowa, okna podzielone w układzie krzyżowym, kwatery podzielone dodatkowo szprosami, w oknach żelazne kraty. W trójkątnych szczytach elewacji wschodniej kaplicy po cztery małe prostokątne otwory okienne; w zakrystii dwa prostokątne okna rozglifione do wewnątrz; w wieży otwory okienne prostokątne z drewnianą stolarką.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
2690 m ³	384 m ²	sakralne, kościół katolicki	zgodne z przeznaczeniem
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
<ul style="list-style-type: none"> - 1953-1960 – wymiana pokrycia dachowego (wieża, nawa, prezbiterium) z gontu na blachę wykonanie nowego systemu odwadniającego, - 1976 r. - wykonano orzeczenie mykologiczne – budowlane przez H. Cieszkowskiego; pokrycie północnej strony nawy blachą cynkową, - 1978 r. – dokończenie krycia dachów kościoła blachą, zbicie tynków wewnętrznych kaplicy, wykonanie wykopów osuszających wokół kościoła 		<ul style="list-style-type: none"> - pęknięcia i zarysowania ścian prezbiterium i kaplicy bocznej (ręsy widoczne również na sklepieniach) mogą wskazywać na osiadanie fundamentów, - stan tynków bardzo zły, liczne ubytki, tynki silnie skorodowane, w dolnej partii kościoła wykonano nieudolnie obrzutkę (do wys. ok. 1m) tynkiem cementowo-wapiennym, stan tynków wewnątrz dobry, - zawilgocenie partii cokołowej kościoła, szczególnie silne w kaplicy – widoczne zielone wykwity na posadze i ścianach do wys. ok. 1,5 m, - uszkodzone i częściowo zerwane rymy i rury spustowe, w złym stanie (częściowo przegniły) znajduje się okap dachu nad kruchtą, - poszycie dachu w stanie dobrym, - wyposażenie: uszkodzone figury z tumb w kaplicy, zatakowane wilgocią epitafia i płyty nagrobnych. 	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		<ul style="list-style-type: none"> - wykonanie badań określających przyczynę pęknięć murów kościoła, naprawa i wzmocnienie ścian, - naprawa (wymiana) tynków zewnętrznych, - likwidacja wilgoci, wykonanie drenażu, osuszenie murów (szczególnie w kaplicy), - naprawa rynien i rur spustowych, naprawa okapu nad kruchtą, - konserwacja tumb, płyt nagrobnych i epitafiów. 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

25. Opracował:

tekst.....mgr Wojciech Ulanecki, 26 listopada 1999
plany i rysunki.....mgr Wojciech Ulanecki, jw.
zdjęcia fotogr.....mgr Wojciech Ulanecki, jw.
miejsce przechowywania negatywów..... archiwum autora

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

22. Bibliografia

F.A.Zimmermann, *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, Bd.V, Brieg 1789
J.G.Knie, *Geographische Beschreibung von Schlesien...*, Breslau 1834,
J.G.Knie, *Alphabetisch-statistisch-topographische Übersicht aller Dörfer, Flecken, Städte und anderen Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien*, Breslau 1845
Lutsch H., *Verzeichnis des Kunstdenkmäler der Provinz Schlesien*, Breslau 1891, Bd.3, s.393

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

27. Załączniki

załącznik nr 1 – c.d. opisu, zdjęcia
załącznik nr 2 – 4 – zdjęcia

1. Miejsowość: RASZÓW 2. Gmina: KAMIENNA GÓRA 3. Województwo: DOLNOŚLĄSKIE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ FILIALNY pw. NIEPOKALANEGO POJCĘCIA NMP	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) c.d. opisu, zdjęcia: 1. widok kościoła od strony pd., 2. elewacja pd. kaplicy, 3. elewacja wsch. kaplicy i prezbiterium, 4. widok od strony pn.-wsch.
--	--	---

RZUT: kościół orientowany, założony na rzucie wydłużonego prostokąta – korpus jednonawowy, trzyprzęsłowy, prezbiterium tej samej szerokości jednoprzęsłowe, całość nakryta sklepieniem krzyżowym. Do korpusu i prezbiterium przylega od strony południowej kaplica założona na rzucie prostokąta, dwuprzęsłowa, nakryta sklepieniem krzyżowym – wschodnia ściana kaplicy jest przedłużeniem wschodniej ściany prezbiterium. Od strony zachodniej dostawiona jest wieża na rzucie kwadratu, do której od strony północnej przylega małe pomieszczenie (tej samej długości) również na rzucie prostokąta, sklepione kolebką. Od strony północnej, na wysokości przęsła prezbiterium i nawy, dostawiona jest zakrystia na planie prostokąta, sklepiona kolebką. W narożniku pomiędzy kaplicą i ścianą korpusu kościoła znajduje się kruchta na planie prostokąta nakryta sklepieniem krzyżowym.

BRYŁA: prosta, masywna, kubiczna bryła kościoła nakryta dachem dwuspadowym, do której od strony południowej przylega tej samej wysokości kaplica boczna, nakryta także dachem dwuspadowym ustawionym kalenicą prostopadle do kalenicy korpusu.

Od strony zachodniej znajduje się wysoka, jednokondygnacyjna wieża nakryta iglicowym hełmem. Po stronie północnej znajdują się dwa niższe pomieszczenia nakryte dachami jednospadowymi – przy ścianie korpusu zakrystia, przy wieży i korpusie wtopione w narożnik pomieszczenie pomocnicze. Od strony południowej niewielka kruchta nakryta dachem jednospadowym.

ELEWACJE: proste, statyczne, pozbawione dekoracji, jedynym elementem artykulacyjnym są okna, wszystkie zamknięte drewnianym okapem dachu. Południowe elewacje korpusu i kaplicy dwuosiove – elewacja kaplicy z trójkątnym szczytem, elewacja wschodnia jednoosiowa, szczytowa, poprzez dostawienie kaplicy asymetryczna, elewacja północna z jedną osią okien przesuniętą w kierunku zachodnim (przy wschodnim krańcu znajduje się zakrystia. Elewacje wieży jednoosiowe, podzielone gładkimi pasami tynku na prostokątne pola. Na ścianie zachodniej rząd wąskich prostokątnych okienek, nad nimi większy również prostokątny otwór. Zwieńczenie wieży oszalowane, dwuosiove, deski w układzie pionowym wystające przed lico muru. całość zamknięta drewnianym okapem i zwieńczona iglicą z umieszczonym na szczycie krzyżem i chorągiewką.

WNĘTRZE: jednonawowe, nakryte trzyprzęsłowym sklepieniem krzyżowym z tej samej szerokości i wysokości, podwyższonym w stosunku do posadzki nawy, jednoprzęsłowym, prosto zamkniętym prezbiterium wydzielonym łukiem tęczowym przechodzącym w masywne, przyściennie, filary. W prezbiterium oraz przy łuku tęczowym i na ścianie północnej szwy sklepienne spływają na wsporniki w kształcie ściętego, profilowanego (z jedną wklęsłą) stożka. Nawę oświetla pięć rozglifionych do wnętrza okien. Po stronie południowej nawy i prezbiterium otwiera się dwiema szerokimi, tej samej wysokości co tęczą arkadami (na szerokości przęsła), kaplica boczna. Dwuprzęsłowa, tej samej wysokości co nawa, nakryta sklepieniem krzyżowym opartym na wspornikach jak w korpusie kościoła. Poziom posadzki kaplicy obniżony jest w stosunku do nawy i prezbiterium. Kaplica oświetlona jest przez dwa, rozglifione do wewnątrz okna umieszczone w ścianie południowej. W zachodnim przęśle nawy umieszczona została empora muzyczna w kształcie litery U wsparta na drewnianych, spiralnie skręconych filarach opartych na granitowych bazach, balustrada empory pełna w części środkowej podzielona na dwa rzędy prostokątnych płycin. Przy tęczy w ścianie północnej nawy znajduje się wejście do zakrystii, niewielkiego, niskiego pomieszczenia nakrytego sklepieniem kolebkowym z lunetą nad wejściem. W ścianie południowej nawy, w przęśle środkowym umieszczone jest wejście do kościoła poprzedzone kruchtą również o niewielkiej kubaturze nakrytej sklepieniem krzyżowym. Pod empora muzyczną wejście do małego pomieszczenia pomocniczego sklepionego kolebką.

WYPOSAŻENIE: w kościele (kaplicy) znajduje się jeden z najcenniejszych zespołów sepulkralnych na Dolnym Śląsku – mauzoleum rodziny von Schaffgotsch: dwie renesansowe (1565 i 1574 r.) tumby z przedstawieniami figuralnymi, sześć renesansowych płyt nagrobnych z XVI-XVII w., 11 epitafiów z lat 1590-1621. Ołtarz główny z przełomu XVII/XVIII w., renesansowa ambona z 1 poł. XVII w., drewniana, barokowa figura MB z 1 poł. XVIII w., empora z 1 poł. XVII w., w oknie prezbiterium witraż.

INSTALACJE: elektryczna, odgromowa

Wkładkę złożył: mgr Wojciech Ulanecki, 11 listopada 1999

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora.

1.

4.

2.

3.

1. Miejscowość: RASZÓW
2. Gmina: KAMIENNA GÓRA
3. Województwo: DOLNOŚLĄSKIE

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ FILIALNY pw.
NIEPOKALANEGO PO CZĘCIA NMP

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
c.d. opisu, zdjęcia: 5. elewacja pn., 6. przedsionek przy głównym wejściu, 7. wieża,
strona zach., 8. okno kaplicy, 9. okno prezbiterium, 10. okno korpusu, strona pn., 11.
okno zakrystii

5.

6.

7.

10.

9.
10.

11.

8.

1. Miejscowość: RASZÓW
2. Gmina: KAMIENNA GÓRA
3. Województwo: DOLNOŚLĄSKIE

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ FILIALNY pw.
NIEPOKALANEGO POZĘCIA NMP

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
zdjęcia: 12. wejście główne, 13. wejście do zakrystii, 14. wejście do pomieszczenia pod
wieżą, 15. wejście do wieży z empory, 16. wnetrze, widok w kier. wsch., 17. wnetrze,
widok w kier. zach., 18. wnetrze, widok w kier. pd.-zach.

Wkładkę założył: mgr Wojciech Ulanecki, 11 listopada 1999
Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora.

17.

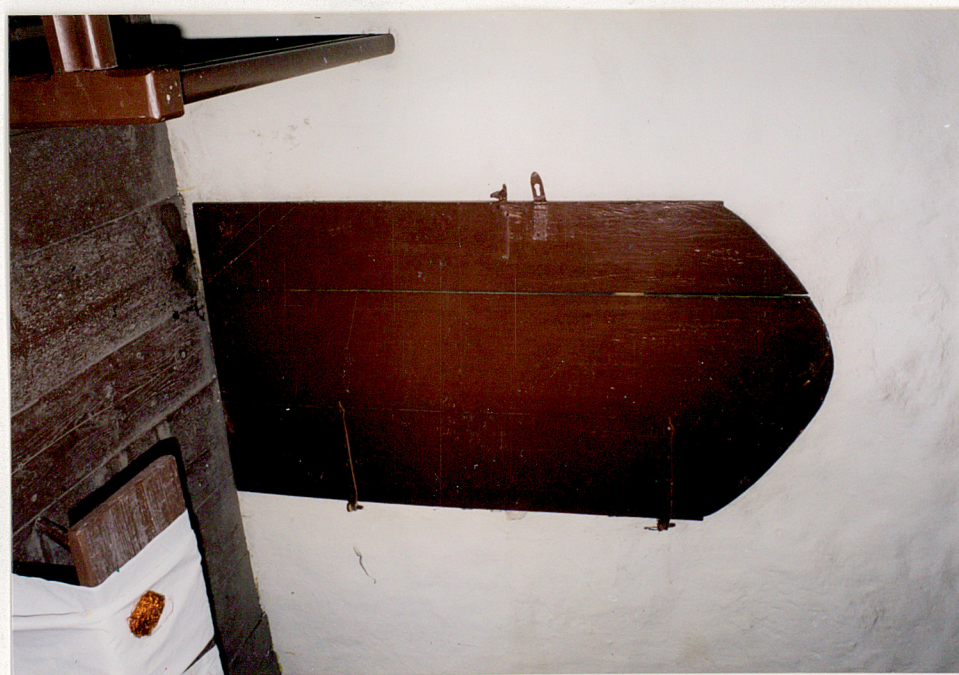
18.

16.

15.

1. Miejscowość: RASZÓW
2. Gmina: KAMIENNA GÓRA
3. Województwo: DOLNOŚLĄSKIE

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ FILIALNY pw.
NIEPOKALANEGO POZĘCIA NMP

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
zdjęcia: 19.-20. nekropolia Schaffgotschów, 21. zakrystia, 22. przedsionek, strona pd.,
23. sklepienie korpusu, 24. wspornik sklepienia, 25. filar emporu.

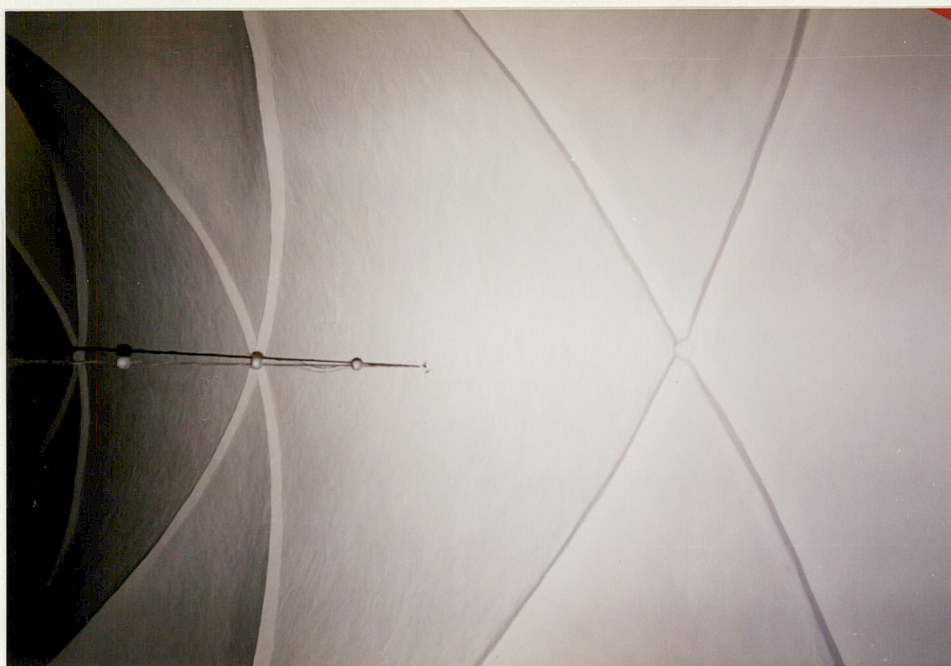
Wkładkę założył: mgr Wojciech Ulanecki, 11 listopada 1999
Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora.

25.

23.

24.

22.

